

PSST... MATURA

PYTANIE JAWNE 48 · MATURA USTNA 2027–2028

PRZEDWIOŚNIE · KONTEKST: CHŁOPI

WIOSNY JESZCZE NIE MA

Pytanie jawne 48: „Jakie znaczenie ma tytuł dla odczytania sensu utworu? Omów zagadnienie na podstawie Przedwiośnia Stefana Żeromskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst”. Proponowany kontekst: Chłopi Władysława Stanisława Reymonta.

TEŻA W JEDNYM ZDANIU

Tytuł nazywa stan przejściowy — w przyrodzie, w historii kraju i w życiu Cezarego Baryki.

GOTOWE ZDANIA NA EGZAMIN

NA POCZĄTEK

Tytuł „Przedwiośnie” nazywa stan przejściowy — w przyrodzie, w odrodzonym państwie i w życiu Cezarego — i zapowiada zmianę, której nikt nie gwarantuje.

NA ZAKOŃCZENIE, PO KONTEKŚCIE

„Przedwiośnie” to nie nazwa sukcesu, tylko nazwa szansy, która wymaga pracy i odpowiedzialności.

SCHEMAT ODPOWIEDZI

Trzy poziomy. Pogoda — błoto po śniegu. Państwo — szklane domy kontra bieda. Cezary — otwarte zakończenie. Potem porównanie funkcji tytułu z „Chłopami”. Wniosek: „Przedwiośnie” to nie nazwa sukcesu, tylko nazwa szansy, która wymaga decyzji, pracy i odpowiedzialności.

Chcesz mieć to pytanie z głowy? W książce „Psst... matura” masz wszystkie 76 pytań: tezę, gotowe zdania, plan, pułapki i trening — a w tomie 2 wzorcowe wypowiedzi. Zajrzyj: niekazmuliczyc.pl/psst/

SPRAWDŹ SIĘ

Odpowiedz najpierw sam(a) — kierunek odpowiedzi zakryj kartką.

1. Znaczenie dosłowne — Jak wygląda przyroda w przedwiośniu i dlaczego ten obraz jest niejednoznaczny?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Śnieg topnieje i słychać ptaki, ale zostaje błoto. Zima się kończy, a wiosna nie jest jeszcze w pełni obecna. To obraz przejścia między starym a nowym.

2. Znaczenie historyczne — Co łączy tytuł z wizją szklanych domów i rzeczywistością po przyjeździe Cezarego?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Polska odzyskała niepodległość, ale nie rozwiązała jeszcze problemów ubóstwa i nierówności. Szklane domy są ojcowską wizją możliwości, nie istniejącym osiągnięciem. Kraj znajduje się na początku trudnej odbudowy.

3. Znaczenie osobiste — Dlaczego także Cezary przeżywa swoje przedwiośnie?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Bohater konfrontuje doświadczenia rewolucji, wojny i życia w Polsce z różnymi programami politycznymi. Nie otrzymuje gotowej odpowiedzi; jego końcowy marsz nie zamyka jednoznacznie procesu dojrzewania.

4. Kontekst — Co tytuł *Chłopi* mówi o utworze Reymonta, a co tytuł *Przedwiośnie* o utworze Żeromskiego?

KIERUNEK ODPOWIEDZI *Chłopi* wskazują zbiorowego bohatera oraz życie związane z pracą na ziemi i cyklem pór roku. *Przedwiośnie* używa pory roku jako metafory otwartej przemiany kraju i człowieka.

5. Pytanie komisji — Czy to tytuł optymistyczny, czy pesymistyczny?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Jedno i drugie: obiecuje wiosnę, ale przypomina, że jeszcze jej nie ma, a odwilż może przynieść też powódź.

6. Pytanie komisji — Kim w tej metaforze jest Cezary?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Młodym człowiekiem „przed wiosną”: jeszcze nie wie, kim jest i komu ufać.